

CHARLOTTE SALUSTE-BRIDOUX © William Moureaux

concerto
BUDAPEST
zene szenvedéllyel

DUKAS, BERNSTEIN
ÉS EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI

2020. JANUÁR 18. 19.30

ZENEAKADÉMIA
Nagyterem

DUKAS

La péri - táncköltemény

BERNSTEIN

Szerenád

1. *Phaidrosz, Pauszaniasz (Lento - Allegro marcato)*
2. *Arisztophanész (Allegretto)*
3. *Erüximakhosz (Presto)*
4. *Agathón (Adagio)*
5. *Szókratész, Alkibiadész (Molto tenuto - Allegro molto vivace)*

- szünet -

MUSZORGSKIJ-RAVEL

Egy kiállítás képei

Promenád

1. *A gnóm - Második promenád*
2. *Údon várkastély - Harmadik promenád*
3. *A Tulleriák kertje*
4. *Bydlo - Negyedik promenád*
5. *Csibék tánca a tojásban*
6. *Samuel Goldenberg és Schmuyle - Ötödik promenád*
7. *A limoges-i piac*
8. *Katakombák*
9. *Holtakkal a holtak nyelvén*
10. *Baba-Jaga kunyhója*
11. *A kijevei nagykapu*

Közreműködik: **Charlotte Saluste-Bridoux** - hegedű

Concerto Budapest

Vezényel: **Rácz Zoltán**

CHARLOTTE SALUSTE-BRIDOUX

A Yehudi Menuhin School után a Royal College of Music falai között, Natalia Boyarsky és Alina Ibragimova növendéként folytatja tanulmányait. Kétéves volt, amikor nagyon szeretett volna egy hegedűt, és addig kérte a szüleit, míg el nem kezdhetett játszani a hangszeren. A húszas éve elején járó művésznő azóta több sikert is magáénak tudhat: 2016-ban megnyerte a Royal College of Music hegedűversenyét, korábban az olaszországi Andrea Postacchini Nemzetközi Hegedűversenyen és a párizsi Léopold Bellan Nemzetközi Zenei és Drámaversenyen volt díjnyertes. Debütált már a londoni Barbican Hallban és a Wigmore Hallban, és olyan jelentős kamarazenei fesztiválokon szerepelt, mint a cornwalli Open Chamber Music Seminar vagy a Santander Encuentro Festival.

RÁCZ ZOLTÁN

Ütőhangszeres szólistaként, kamarazeneesként, zenekarvezetőként és karmesterként a magyarországi kortárs zenei élet egyik legjelentősebb alakja. 1984-ben alapította meg az azóta Kossuth-, Liszt- és Prima-díjat nyert Amadinda Ütőegyüttest, melynek ma is művészeti vezetője. A 20. század második felének legmeghatározóbb szerzői, köztük Ligeti György, John Cage és Steve Reich is dedikált nekik műveket. Az elmúlt években a Concerto Budapest és a Ligeti Ensemble több 20. századi és kortárs programjának dirigenseként is találkozhatott vele a közönség.

CONCERTO BUDAPEST

Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, 21. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a több mint 70 nemzetközi díjjal kitüntetett, Liszt-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója.

Paul DUKAS La péri – táncköltemény egy képben

Iskender három éven át bolyongott és kutatott, mire rátalált a Halhatatlanság Virágára. A világ végén járt, a legnagyobb nyugalom és béke helyén. Itt állt Ormuzd temploma, lépcsőjén egy Péri állt: feje fölött csillag világolt, egyik kezében lantot, a másikban egy smaragdokkal ékesített lótuszt, a Halhatatlanság Virágát tartotta. Amikor a nap végén elaludt, Iskender óvatosan, halkán, nehogy felébressze, ellopta tőle a Virágot, mely azonnal fénylett a kezében. A Péri felriadt álmából és keserves sírásra fakadt: a Virág nélkül nem léphet be Ormuzd szentélyének világosságába. Iskender viszont boldog lett a frissen szerzett hatalomtól. A Virág révén minden földi vágya kielégült. E vágyak beteljesedése jelezte a Péri számára, hogy Iskender nem lehet a Virág jogos tulajdonosa. Táncolni kezdett, egyre csak közelítve a Virág elrablójához, míg egyszer csak olyan közel került hozzá, hogy elérte és kicsavarta a Virágot a kezéből, majd fokozatosan távolodva feloldódott a fényben és belépett a Paradicsomba.

A táncjátékot az Orosz Balett rendelte, az eredeti elképzelés szerint Natalja Truhanova táncolta volna a Périt, Iskender szerepére pedig Vaclav Nizinszkijt szemelték ki. Szergej Gyagilev azonban úgy érezte, hogy Truhanova nem elég képzett ahhoz, hogy Nizinszkij mellett lépjen fel, így a darab bemutásától elállt. Truhanova kora egyik legjelesebb balerinája volt, nevezetes szerepében, Richard Strauss Saloméjában a legkülönbözőbb előadásokban táncolta el (az aktuális énekesnő helyett) a Hét-fátyol táncot. Ady Endre is látta Párizsban, úgy találta, hogy Truhanova kisasszony igazi csoda. Végül a Théâtre du Châtelet mutatta be a Dukas-művet (1912), a címszerepben Truhanovával, Iskendert a magyar származású orosz táncos, az ekkor már meglehetősen koros Békefi Alfréd alakította.

Leonard BERNSTEIN Szerenád – Platón Lakomája nyomán

Az 1950-es évek Bernstein zeneszerzői pályájának egyik legtermékenyebb, legsikeresebb évtizede volt. Három musical, egy opera, egy Oscar-díjra jelölt filmzene, valamint a szólóhegedűre, vonósokra, hárfára és ütőhangszerekre írt *Szerenád* fémjelzi ezt az időszakot. Utóbbi 1953-1954-ben, a *Candide* komponálásával egy időben keletkezett. A darab megszületését a Koussevitzky Alapítvány megrendelése, illetve az Isaac Stern hegedűművésznek tett ígé-

ret ösztönözte. A *Szerenád*ot ő is mutatta be Velencében (La Fenice), az Izraeli Filharmonikusok együttesét a komponista vezényelte.

Az öttételes mű a szerelem és a szépség természetéről szóló Platón-dialógus zenei reflexiója. Az alcímekben megnevezett személyek jellegzetes karakterek, mondanivalójuk pedig sajátos asszociációkat keltenek. Mindez bőségesen elég ahhoz, hogy Bernstein változatos, szvitszerű kompozíciót alakítson ki, melyben az egymásra következő tételek – a platóni szimpózium dramaturgiájához igazodva – a felvetett zenei gondolatokat gördítik tovább. Bernstein hangsúlyozta, hogy a Szerenád nem programzene, nincs konkrét költői-irodalmi „tartalma”, ugyanakkor ő maga jellemezte az alábbi módon az egyes tételeket:

1. Phaidrosz Erosz szerelemistennő lírai hangú dicséretével nyitja meg a lakomát – Fugato, melyet a szólóhegedű indít el. Pauszaniasz ezt azzal folytatja, hogy leírja a szerető és a szeretett személy kettősségét – a fugato zenei anyagát továbbfejlesztő, klasszikus szonátaformájú tétel.
2. Arisztophanész, a komédiaköltő gyermekének mesélő szülőként szólal meg, felidézi a szerelem mágikus mítoszait. A hangulat varázslatos és nyugalmas.
3. Erüximakhosz, az orvos a test harmóniájáról beszél, mint a szerelmi kapcsolatok működésének természeti modelljéről. A tétel rejtélyesség és humor elegyéből létrejövő, rendkívül rövid fugato-scherzo.
4. Agathón beszéde a dialógus talán legmegindítóbb része. Agathón dicső himnusz feloleli a szerelem hatalmának, varázslatának és funkcióinak minden vetületét. A tétel egyszerű, háromrészes dalforma.
5. Szókratész leírja Diotimánál tett látogatását, és felidézi a jósnő szavait a szerelem démoni természetéről. A démoni elem hangsúlyozásával Szókratész a szerelem mélységére utal. Az addigiaknál nagyobb súlyú, lassú bevezető szakasz az Agathón-tétel középülésének erősen továbbfejlesztett visszatérése, s ily módon rejtett szonátaformára utal. Alkibiadésznek és részegen hangoskodó társainak híres közjátéka vezet az Allegróhoz, amely kibővített rondó, mozgalmasság, gigue jellegű tánczenével. A muzsika hangvétele (jazz) természetesen nem a görög ünnepeket idézi, itt egy amerikai zeneszerző kapcsolódik az időtlen lakoma szellemiségéhez.

Mogyeszt MUSZORGSKIJ – Maurice RAVEL Egy kiállítás képei

A Schumann *Karneváljához* hasonlítható, karakterdarabok füzérének, ciklusának elgondolt Muszorgszkij-darab a zeneszerző egyik legismertebb, legnépszerűbb alkotása. Az 1874-ben befejezett kompozíció tételcímei Muszorgszkij barátjának, az építészként, festőként, grafikusként dolgozó Viktor Hartmann képeire utalnak, akinek korai halála mélyen megérintette a komponistát. A zongoradarab zenekari hangszerelését többen is elkészítették (például Mihail Tuszmanov, Henry Wood vagy Leo Funtek), ám a leg sikerültebb változat Maurice Ravel nevéhez fűződik, aki a Bostoni Szimfonikus Zenekar vezetőjétől, Serge Koussevitzkytól kapta a felkérést. A nagyon különböző hangvételű tételek kontraszthatására épülő ciklus megdöbbentő erejű fordulatát a legnagyobb kontrasztnak köszönhetjük: az élet dionüszoszi pezsgését festő piaci kép után zuhanunk a holtak birodalmába (Katakombák), s innentől kezdve már nem is térünk vissza a hétköznapiok realitásába. Az utolsó tételek az élet túlvilági dimenziói körül forognak. A kijevei nagykapu tehát nem egy épület, nem egy díszletelem, hanem az a fényesség, mely az élet jutalmaként vár ránk az út végén. Ez a vakító, csalogató fény Ravel hangszerelésében különösen érzéki módon jut kifejezésre.

Szöveg: Molnár Szabolcs

#KONCERTAJÁNLO

2020. FEBRUÁR 15. és 16. 19.30 | Zeneakadémia

HEINZ HOLLIGER és VÁRJON DÉNES

VERESS SÁNDOR / MENDELSSOHN / WEBER / SCHUMANN

Várjon Dénes zongora | Vezényel: **Heinz Holliger**

2020. MÁRCIUS 1. 11.00-22.00 | Zeneakadémia

MOZART-NAP

1 nap, 10 koncert, több mint 25 mű

Művészeti vezető: **Keller András**

2020. MÁRCIUS 25. 19.30 | Müpa

BRAHMS, DEBUSSY, BARTÓK és ANNA VINNITSKAYA

Anna Vinnitskaya zongora | Vezényel: **Keller András**

DUKAS, BERNSTEIN AND THE PICTURES AT AN EXHIBITION

DUKAS *La pèri*

BERNSTEIN *Serenade*

- *intermission* -

MUSSORGSKY-RAVEL *Pictures at an Exhibition*

Performers: **Charlotte Saluste-Bridoux** violin

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor **Zoltán Rácz**

Persian mythology, philosophical dialogue of the ancient Greeks, and Russian paintings all served as catalysts for inspiration when composers set down on score sheets the compositions featuring in this concert programme. Paul Dukas chose the airy spirit of Persian and Armenian mythology when it came to penning his ballet poem in 1911, whereas Leonard Bernstein's *Serenade* completed in 1954 undertook nothing less than setting Plato's famous *Symposium* to music. The dialogue on the nature and origin of love by Socrates, Aristophanes and their fellows is largely mediated by the solo violin, to the extent that the *Serenade* is sometimes characterized as a secret violin concerto. Soloist of *Serenade* is Charlotte Saluste-Bridoux, who although still young has a long list of competition victories and important debuts behind her. The concert conducted by Zoltán Rácz winds up with a true hit, the *Pictures at an Exhibition* cycle. Mussorgsky's fantasia was inspired by the paintings of his friend Viktor Hartmann, who died in his late 30s. However, the work also serves as a composer's self-portrait since, as Mussorgsky put it: "My physiognomy can be seen in the interludes."

**Concerto
BUDAPEST**
született muzsikusok

www.concertobudapest.hu

